

Sygn. akt I PSKP 67/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)
SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)
SSN Krzysztof Staryk

Protokolant Anna Pęsko

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko P. w C.
o odszkodowanie za okres obowiązywania zakazu konkurencji
oraz z powództwa wzajemnego P. w C.
przeciwko A. S.
o zapłatę kwoty 14.933,03 zł
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu
23 czerwca 2022 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 3 października 2019 r., sygn. akt III APa [...],

- I. oddala skargę kasacyjną,**
- II. zasądza od powoda A. S. na rzecz pozwanego P. w C. 4.050 zł (cztery tysiące i pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 17 kwietnia 2019 r. oddalił powództwo A. S. o odszkodowanie z umowy o zakazie konkurencji wobec nieważności umowy i oddalił powództwo wzajemne pozwanego pracodawcy [...] Banku [...] w C. o zasądzenie od powoda nienależnie wypłaconego odszkodowania w kwocie 14.933,03 zł.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 3 października 2019 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego i zasądził powodowi od pozwanego Banku 12.300,30 zł tytułem odszkodowania za okres obowiązywania zakazu konkurencji z odsetkami oraz zmienił orzeczenie o kosztach, oddalając apelację powoda w pozostałej części oraz oddalając apelację pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanym Banku jako prezes zarządu na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2012 r. Wynagrodzenie ustalono na 43 tys. zł. Umowę w imieniu Rady Nadzorczej podpisali jej przewodniczący J. R. oraz sekretarz Rady J. P.. Uchwałami Rady Nadzorczej z 14 sierpnia 2012 r. nr [...] oraz [X.] zostali oni upoważnieni przez Radę do zawierania i podpisywania umów o pracę z członkami zarządu i umowy o zakazie konkurencji z prezesem zarządu. W tym samym dniu J. R. oraz J. P. zawarli z powodem umowę o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia. Zgodnie z umową prezes zarządu w przypadku odwołania przez radę nadzorczą z pełnionej funkcji, zobowiązany został do przestrzegania zakazu działalności konkurencyjnej w stosunku do działalności prowadzonej przez Bank. W umowie określono przedmiot zakazu konkurencji. Okres obowiązywania umowy ustalono na okres 1 roku od ustania stosunku pracy z Bankiem. W czasie zakazu konkurencji prezes miał otrzymywać 100% wynagrodzenia zasadniczego. Za zgodą rady nadzorczej okres związania zakazem działalności konkurencyjnej mógł zostać skrócony. Wniosek o zawarcie z powodem umowy o zakazie konkurencji został zaproponowany przez powoda oraz przewodniczącego rady nadzorczej. Głównym motywem jej zawarcia było zabezpieczenie powoda finansowo, ale nie do końca było wiadomo na jaką konkretnie okoliczność. Wzór umowy przywiózł powód, pochodził z banku zrzeszającego. Warunki tej umowy nie były przedmiotem posiedzenia Rady Nadzorczej.

Pozwany Bank 10 listopada 2015 r. rozwiązał z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych w zakresie dbania o dobro zakładu pracy oraz ochrony jego mienia. Pismem z 21 grudnia 2015 r. członkowie zarządu pozwanego zawiadomili powoda o uchwale Rady Nadzorczej nr [...] z 16 grudnia 2015 r. w sprawie skrócenia okresu związania powoda zakazem działalności konkurencyjnej, ustanowionym na mocy umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia z 31 sierpnia 2012 r. Zakaz konkurencji został skrócony do 16 grudnia 2015 r., zaś wszelkie świadczenia wzajemne płynące z umowy o zakazie konkurencji wygasły. Powód pismem z 12 stycznia 2016 r. wezwał pozwanego do zapłaty odszkodowania w kwocie 516.000 zł z odsetkami tytułem jednorazowego odszkodowania w wysokości należnej do końca okresu związania zakazem działalności konkurencyjnej. Powód jednocześnie wskazał, że nie wyraża zgody na skrócenie okresu związania go zakazem konkurencji. W odpowiedzi zarząd pozwanego podał, że powodowi nie przysługuje żadne roszczenie na podstawie zawartej umowy o zakazie konkurencji, gdyż umowa ta została zawarta z naruszeniem przepisów ustawy i jest nieważna. W trakcie zatrudnienia u pozwanego powód zasiadał w radach nadzorczych Banku [...] o nazwie S. [...] S.A. w P. oraz M. [...] w W.. Powód po rozwiązaniu umowy o pracę złożył rezygnację z udziału w radzie S. [...]. W 2016 r. skończyła się jego kadencja w radzie nadzorczej firmy M. [...].

Powoływanie i odwoływanie prezesa zarządu odbywa się na posiedzeniach rady nadzorczej. Organem właściwym do dokonywania czynności prawnych związanych ze stosunkiem pracy członków zarządu oraz czynności związanych z odwołaniem tych osób jest rada nadzorcza. Ustępujący prezes zarządu proponuje kandydata na swoje stanowisko, rada nadzorcza rozważa kandydaturę i w tej sprawie powoływana jest stosowna uchwała – jest to rekrutacja wewnętrzna rady nadzorczej (...). Po skróceniu przez radę nadzorczą uchwałą nr [...] umowy o zakazie konkurencji do 16 grudnia 2015 r. pozwany Bank wypłacił powodowi kwotę 14.933,03 zł tytułem „*umowa o zakazie kon.*”. Powód był jedynym prezesem zarządu pozwanego, który miał umowę o zakazie konkurencji. Z zeznań większości przesłuchanych świadków wynika, że umowa nie była przekazywana radzie

nadzorczej. Z protokołów posiedzeń rady wynika, że umowa o zakazie konkurencji nie była przedmiotem któregośkolwiek posiedzenia rady i nie była omawiana. Rada nadzorcza nie miała wiedzy ani o chęci zawarcia takiej umowy, a już tym bardziej o jej treści. W tym zakresie Sąd nie dał wiary zeznaniom J. R., który wskazywał, że *„kwestia zawarcia umowy o zakazie konkurencji weszła na posiedzenie Rady i było to na tej Radzie, na której omawiano warunki nowej umowy o pracę powoda”*. W aktach sprawy znajdują się protokoły z posiedzenia rady nadzorczej i z ich analizy nie wynika, aby była na którymkolwiek z nich omawiana kwestia zawarcia umowy o zakazie konkurencji dla powoda. Uchwały Rady nr [...] i [X.], którymi upoważniała przewodniczącego i sekretarza do zawierania i podpisywania w imieniu Rady umów o pracę z członkami zarządu i umowy o zakazie konkurencji z prezesem zarządu nie są wystarczające do zawarcia umowy o zakazie konkurencji. Nie ma w aktach sprawy żadnego dowodu, że podjęto uchwałę w przedmiocie wyrażenia zgody na zawarcie z prezesem zarządu umowy o zakazie konkurencji, co było konieczne, gdyż chodziło o zawarcie umowy z prezesem zarządu, z drugiej zaś strony o przyszłe obciążenie banku koniecznością wypłaty 100% wynagrodzenia miesięcznego za każdy miesiąc obowiązywania zakazu po ustaniu zatrudnienia prezesa.

Sąd wskazał, że nowy prezes zarządu zapoznał się z sytuacją finansową banku i okazała się bardzo zła. Dla Sądu brak uchwały rady nadzorczej w zakresie wyrażenia zgody na zawarcie z powodem umowy o zakazie konkurencji był kluczowym zagadnieniem. Nie można domniemywać, że została podjęta przez Radę Nadzorczą uchwała o zawarciu z powodem umowy o zakazie konkurencji. Powód sam wskazał, że *„nie życzył sobie uchwały Rady Nadzorczej w tym zakresie, nie była ona mu do niczego potrzebna”*. Zeznania powoda w tym zakresie utwierdziły Sąd w przekonaniu, że przedmiotowa uchwała nigdy nie została podjęta, a zatem zawarta umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia nie wywołała żadnych skutków prawnych.

Sąd Okręgowy w ocenie prawnej wskazał na brak uchwały rady nadzorczej, która wyraziłaby zgodę na zawarcie umowy o zakazie konkurencji i która określałaby warunki takiej umowy. W tej ocenie kluczowe znaczenie ma art. 46 § 1 pkt 8 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze. Sąd podkreślił, że

wymagana jest uchwała rady nadzorczej w przypadku podejmowania uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowania spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych. Upoważnienie członków rady do zawierania umów z prezesem zarządu dotyczy tylko tego etapu, tj. samego zawarcia (podpisania) umowy. Nie stanowi to automatycznie wyrażenia zgody przez radę na zawarcie umowy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się iż, w gestii rady nadzorczej leży podjęcie decyzji o zawarciu przez spółdzielnię umowy o pracę z członkiem jej zarządu, ustalenie i ewentualna zmiana treści tej umowy, a także jej rozwiązanie. Uchwała rady nadzorczej musi wskazywać, czy i na jakich warunkach będzie zatrudniony członek zarządu i jakie dodatkowe umowy mogą być z nim zawarte oraz jaka ma być treść tych umów. Dokonanie tych czynności bez udziału, wiedzy i woli rady nadzorczej stanowi naruszenie powyższego przepisu (art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego). Rada nadzorcza składa oświadczenia woli członkom zarządu. Oświadczenia te muszą być zakomunikowane członkom zarządu. Dokonanie czynności techniczno-prawnej, polegającej na przekazaniu treści oświadczenia woli rady nadzorczej, złożonego w postaci uchwały kolegialnej organu oraz wykonanie tej uchwały może natomiast należeć do dwóch upoważnionych przez radę jej członków, którzy dokonując owych czynności techniczno-prawnych nie mogą jednak wyjść poza treść uchwały rady nadzorczej. Przepis art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze, określający sposób reprezentacji spółdzielni przy czynnościach prawnych między spółdzielnią a członkiem zarządu, ma charakter *iuris cogentis*. Jego naruszenie powoduje nieważność czynności prawnej stosownie do art. 58 § 1 k.c. Jest to nieważność bezwzględna, sprawiająca, że czynność nie może być następnie potwierdzona przez spółdzielnię - czy to przez radę nadzorczą, czy też inny organ. Skutek w postaci nieważności umowy odnoszony jest do wszelkich umów zawieranych z naruszeniem powołanego przepisu. Przy takim naruszeniu dochodzi bowiem do zawarcia umowy sprzecznej z prawem, a sankcją tego jest nieważność umowy. Właściwość rady nadzorczej do dokonywania czynności prawnych między

spółdzielnią a członkiem zarządu ogranicza się tylko do czynności, które odnoszą się do aktualnego członka zarządu, a nie byłego członka tego organu (wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2016 r., II PK 278/15).

W sprawie brak było czynności prawnej rady nadzorczej, w postaci podjęcia uchwały w przedmiocie zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia. Uchwała taka nigdy nie została podjęta. Powód sam wskazywał, że takowej nie wymagał i że nie była mu do niczego potrzebna. Ustalenie to było podstawą do oddalenia powództwa A. S.. Skoro umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia od samego początku była nieważna, to powód nie mógł na jej podstawie wywodzić jakichkolwiek roszczeń.

Sąd Okręgowy oddalił także powództwo wzajemne Banku, który wypłacił powodowi 14.933,03 zł tytułem realizacji umowy o zakazie konkurencji. Na moment wypłaty był przekonany, że świadczenie jest powodowi należne. Pozwany nie miał żadnego obowiązku wypłacania powodowi jakichkolwiek pieniędzy, w szczególności zaś w razie ewentualnych wątpliwości co do ważności umowy o zakazie konkurencji. W takich okolicznościach powództwo wzajemne nie zasługiwało na uwzględnienie (art. 410 § 2 k.c., art. 411 pkt 1 k.c.).

Obie strony wniosły apelacje.

Sąd Apelacyjny wskazał, że istota sporu sprowadzała się do ustalenia ważności umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, jak również do znaczenia i konsekwencji uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r., skracającej okres związania powoda zakazem działalności konkurencyjnej do 16 grudnia 2015 r.

Sąd Apelację uznał apelację powoda za częściowo zasadną, gdyż Sąd pierwszej instancji naruszył art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez wadliwe zastosowanie i stwierdzenie, że naruszenie zasad reprezentacji banku spółdzielczego przy czynnościach prawnych z członkiem zarządu powoduje bezwzględną nieważność czynności prawnej. Sąd Apelacyjny za właściwe uznał stanowisko, że sankcją za działanie w charakterze organu osoby prawnej bez stosownych kompetencji jest – na zasadzie analogii do art. 103 § 1 i 2 k.c. – sankcja bezskuteczności zawieszzonej. Czynność prawna dotknięta wadą może zostać potwierdzona w określonym czasie przez organ osoby prawnej (art. 39

k.c. po zmianie od 1 marca 2019 r.). Rada Nadzorcza Banku nie podjęła uchwały w przedmiocie zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, a co zatem idzie nie wyraziła zgody na zawarcie umowy z 31 sierpnia 2012 r. Niemniej jednak przedmiotowa umowa, w sposób niebudzący wątpliwości, została potwierdzona przez radę nadzorczą *post factum*. Po rozwiązaniu umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Rada Nadzorcza podjęła 16 grudnia 2015 r. uchwałę o skróceniu obowiązywania umowy o zakazie konkurencji do 16 grudnia 2015 r., natomiast 28 grudnia 2015 r. wypłacono powodowi kwotę 14.933,03 zł, w tytule przelewu wpisując „umowa o zakazie konkurencji”. Z powyższego wynika, że Rada Nadzorcza nie tylko uznała istnienie owej umowy, ale i jej moc obowiązującą.

Sąd Apelacyjny zgodził się z powodem, iż Rada Nadzorcza nie posiadała uprawnień do jednostronnego skrócenia okresu obowiązywania umowy. Wynika to wprost z § 4 umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, zgodnie z którym do skrócenia okresu obowiązywania umowy uprawnione są wyłącznie strony tej umowy, z tym, że czynności tej mogą dokonać jedynie za zgodą Rady Nadzorczej. Jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego Rada Nadzorcza nie dokonała skrócenia okresu obowiązywania umowy, a jedynie zmodyfikowała datę, do której umowa miała obowiązywać. Podejmując uchwałę o skróceniu okresu obowiązywania umowy, Rada Nadzorcza *de facto* wyraziła zgodę na jej zawarcie ale tylko do 16 grudnia 2015 r. Wskutek czynności podjętych przez Radę Nadzorczą doszło do zawarcia (z datą wsteczną) między stronami umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, która obowiązywała od daty rozwiązania stosunku pracy do wskazanej przez ten organ, tj. do 16 grudnia 2015 r.

W tej sytuacji powód miał prawo do odszkodowania z umowy o zakazie konkurencji za czas od rozwiązania stosunku pracy, czyli od 28 listopada do 16 grudnia 2015 r., czyli za 19 dni, co w relacji do wynagrodzenia zasadniczego daje kwotę 27.233,33 zł (43.000 zł : 30 x 19 dni). Jako że pozwany wypłacił 14.933,03 zł, to Sąd Apelacyjny zasądził powodowi różnicę w kwocie 12.300,30 zł (27.233,33 zł – 14.933, 03 zł) z odsetkami od 1 stycznia 2016 r. (art. 386 § 1 k.p.c.). W pozostałej części apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

Apelacja pracodawcy w świetle powyższego nie była zasadna. Skoro zawarta 31 sierpnia 2012 r. umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia

jest ważną, to świadczenie wypłacone przez pracodawcę dobrowolnie powodowi, z tytułu tej umowy, jest świadczeniem należnym i nie podlega zwrotowi.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie:

1. prawa procesowego – art. 385 k.p.c. przez jego zastosowanie, mimo że apelacja powoda była zasadna w całości;
2. prawa materialnego:

1. art. 46 § 1 pkt 8 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających przez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że Rada Nadzorcza [...] Banku [...] w C. nie podjęła uchwały w przedmiocie zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, podczas gdy z uchwał nr [...] i [X.] z 14 sierpnia 2012 r. wynika, że Rada Nadzorcza [...] Banku [...] w C. zezwoliła na zawarcie takiej umowy z powodem poprzez upoważnienie dwóch ściśle wymienionych w jej treści członków Rady Nadzorczej do zawarcia z Prezesem Zarządu (wówczas powodem) umowy o zakazie konkurencji;

2. art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych i art. 103 § 1 i 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że:

1. Rada Nadzorcza [...] Banku [...] w C. potwierdziła *post factum* istnienie umowy o zakazie konkurencji z powodem przez podjęcie uchwały z 16 grudnia 2015 r. o skróceniu obowiązywania umowy o zakazie konkurencji, podczas gdy powód nie był Prezesem Zarządu [...] Banku [...] w C. od 23 września 2015 r., a co za tym idzie, potwierdzenie zawarcia umowy o zakaz konkurencji nie mogło nastąpić przez radę nadzorczą, a jedynie przez zarząd, co nastąpiło poprzez przystąpienie do jej wykonywania;
2. umowa o zakazie konkurencji obowiązywała do 16 grudnia 2015 r., podczas gdy potwierdzenie zawarcia umowy o zakaz konkurencji nastąpiło przez Zarząd [...] Banku [...] w C. poprzez przystąpienie do jej wykonywania w ten sposób, że [...] Bank [...] w C. spełnił częściowo świadczenie należne powodowi, a także potwierdził ważność umowy w piśmie Zarządu [...] Banku [...] w C. z 21 grudnia 2015 r.;

3. art. 48 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych i art. 39 k.c. przez ich niezastosowanie.

Powód wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

Nie został naruszony art. 385 k.p.c., bo Sąd drugiej instancji oddalił apelację (w części objętej skargą). Art. 385 k.p.c. jest tylko przepisem kompetencyjnym, a nie płaszczyzną do kontroli podstaw faktycznych i materialnych wyroku sądu drugiej instancji. Zakres rozpoznania skargi kasacyjnej wyznaczają zarzuty podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 398¹³ § 1 k.p.c.), przy czym zarzut procesowy ma znaczenie, jeśli uchybienie przepisom mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono określa treść uprawnienia lub obowiązku (zobowiązania). Art. 385 k.p.c. sam w sobie nie ma wpływu na wynik sprawy. Nawet błędne powołanie w uzasadnieniu wyroku art. 385 k.p.c. nie zapewnia powodzenia skargi kasacyjnej, gdyż decyduje sentencja wyroku sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem odwołującym się do faktów i prawa materialnego. Skarga kasacyjna podlega też oddaleniu jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Zarzuty materialne nie są zasadne z następujących przyczyn.

Zarzut pierwszy materialny (2.2.1.) oderwany jest od ustaleń faktycznych, na których oparto zaskarżony wyrok, a które wiążą Sąd Najwyższy w ocenie zarzutu materialnego skargi, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. *in fine*. Sąd powszechny nie ustalił aby Rada Nadzorcza pozwanego Banku 14 sierpnia 2012 r., wskazanymi w zarzucie uchwałami nr [...] i [X.], zezwoliła na zawarcie z powodem umowy o zakazie konkurencji. Nie było odrębnej uchwały o zawarciu z powodem umowy o zakazie konkurencji i jest to ustalenie należące do sfery stanu faktycznego. Przeciwnie twierdzenie byłoby nieuprawnione. W sprawie konieczna była uchwała

Rady Nadzorczej w sprawie zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia. Bez takiej uchwały umowa o zakazie konkurencji zawarta z powodem przez dwóch członków Rady Nadzorczej była nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c. wobec braku uchwały Rady Nadzorczej, wymaganej przez art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze. Natomiast uchwały Rady Nadzorczej upoważniające dwóch członków Rady do zawierania umów i podpisywania umów o pracę z Członkami Zarządu i umowy o zakazie konkurencji z Prezesem Zarządu nie były wystarczające, bo nie stanowiły umocowania do zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji. W przedmiotowym sprawie wymagana była indywidualna i podstawowa uchwała Rady Nadzorczej w sprawie zawarcia umowy o zakazie konkurencji z powodem po ustaniu stosunku pracy. Uchwały z 14 sierpnia 2012 r. miały charakter blankietowy, nie określały treści umowy o zakazie konkurencji i nie wskazywały powoda jako pracownika, z którym taka umowa miała być zawarta. Brak takiej uchwały oznacza, że nie było woli Rady Nadzorczej, na podstawie której przewodniczący i sekretarz mogliby reprezentować Radę jako organ uprawniony do zawarcia z powodem umowy o zakazie konkurencji. Nie można takiej woli domniemywać, gdyż wola rady nadzorczej zgodnie z art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze powinna zostać wyrażona przed podpisaniem umowy o zakazie konkurencji i obejmować istotne elementy umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, składające się na ofertę zawarcia takiej umowy, skierowaną do członka zarządu (tak powołany przez Sąd pierwszej instancji wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2016 r., II PK 278/15, a także wcześniejsze wyroki Sądu Najwyższego z 4 listopada 2008 r., I PK 82/08 i z 23 września 2004 r., I PK 501/02). W sprawie nie ustalono takiego oświadczenia woli Rady Nadzorczej (art. 65 k.c. w zw. z art. 35 § 5 ustawy Prawo spółdzielcze). Umowa o zakazie konkurencji powinna być zawarta na piśmie pod rygorem nieważności, a to uzasadnia stwierdzenie, że wola (uchwała) rady nadzorczej w sprawie zawarcia umowy o zakazie konkurencji powinna być podjęta i wyrażona przed podpisaniem takiej umowy przez uprawnionych reprezentantów rady nadzorczej (art. 101³ k.p. w zw. z art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze). Natomiast przewodniczący lub sekretarz Rady Nadzorczej nie są organami spółdzielni i mogli działać w imieniu Rady Nadzorczej (pозwanego Banku), tylko gdy mieli indywidualne umocowania

Rady do zawarcia z powodem konkretnej umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia, a tego w sprawie nie było.

Kolejne dwa zarzuty, dotyczące naruszenia art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych i art. 103 § 1 i 2 k.c., nie są zasadne z następujących przyczyn.

Pierwszy z tych zarzutów również oderwany jest od ustaleń oraz od oceny Sądu drugiej instancji, który ustalił treść uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r., nr [...], zgodnie z którą Rada „skróciła” do 16 grudnia 2015 r. okres obowiązywania umowy o zakazie konkurencji, a co w przekonaniu skarżącego nie mogło decydować w sprawie, bowiem powód od 23 września 2015 r. nie był już prezesem zarządu i dlatego potwierdzenie umowy o zakazie konkurencji nie mogło nastąpić przez Radę Nadzorczą, a jedynie przez Zarząd, co nastąpiło poprzez przystąpienie do jej wykonywania. Tak sformułowany zarzut nie podważa rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego dotyczącego znaczenia i treści uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. Otwiera natomiast twierdzenie, że decydować miała wola Zarządu a nie Rady Nadzorczej, skoro powód nie był już w zarządzie (art. 48 ustawy Prawo spółdzielcze).

Wobec takiej konstrukcji i treści zarzutu należy stwierdzić, iż uchwała Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. nie może być jednak pominięta, gdyż jest ona wyrazem stanowiska pozwanego w kwestii istotnej w sprawie. Nie można jednak uznać, iż uchwała ta nie ma żadnego znaczenia w sprawie, choć jej interpretacja nasuwa wątpliwości. Po pierwsze, skoro w 2012 r. nie było pierwotnej uchwały Rady Nadzorczej, która była wymagana do zawarcia umowy o zakazie konkurencji w 2012 r., to rodzi się pytanie czy Rada mogła w grudniu 2015 r. potwierdzić istnienie takiej uchwały, skoro pierwotnie jej nie było. Należy zauważyć, iż art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego ma swoje granice i obowiązuje również Radę Nadzorczą. Z drugiej strony może być wątpliwe, czy skoro w uchwale z 16 grudnia 2015 r. Rada Nadzorcza mogła sanować umowę o zakazie konkurencji z mocą wsteczną, to czy mogła skrócić jednocześnie okres obowiązywania umowy o zakazie konkurencji na podstawie tej umowy. Powód w zarzutach skargi nie kwestionuje skrócenia przez Radę Nadzorczą okresu obowiązywania umowy o zakazie konkurencji. Tym samym zarzuty skargi kasacyjnej nie podważają

rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego dotyczącego znaczenia uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. Podkreśla się to, gdyż nie jest to bez znaczenia w sprawie. Jak wskazano, zarzut materialny ma swoją treść i nie kwestionuje tej części rozstrzygnięcia, która dotyczy uchwały Rady Nadzorczej. Należy zatem stwierdzić, iż wskazane wyżej wątpliwości dotyczące wykładni i znaczenia uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. nie są objęte sporem w postępowaniu kasacyjnym. Konsekwentnie należy zatem przyjąć, że uchwała ta składa się na stan faktyczny i prawny sprawy, czyli nie można jej pominąć. Uchwała ta w istotny sposób rzutuje na ocenę zarzutu materialnego skargi kasacyjnej. Oznacza bowiem, iż zarząd Banku nie decydował w sprawie sanacji umowy o zakazie konkurencji, skoro z zaskarżonego wyroku wynika, iż w tym zakresie decydowała tylko Rada Nadzorcza, czyli że umowa o zakazie konkurencji obowiązywała do 16 grudnia 2015 r. Zarząd nie podjął natomiast żadnej uchwały w sprawie sanacji czy potwierdzenia umowy o zakazie konkurencji. Zarząd nie zawarł też umowy o zakazie konkurencji z powodem po odwołaniu go z funkcji w zarządzie. Zarząd nie podjął również żadnych działań przeciwnych do uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. Wprawdzie powód otrzymał odszkodowanie za okres 19 dni (od 28 listopada do 16 grudnia 2015 r.), to jednak wynikało to z uchwały Rady Nadzorczej, czyli nie stanowiło samodzielnego potwierdzenia przez zarząd umowy o zakazie konkurencji i przystąpienia do jej wykonywania. Przeciwnie, teza o potwierdzeniu przez zarząd umowy o zakazie konkurencji nie ma oparcia w ustaleniach faktycznych, bowiem zarząd wyraźnie i jednoznacznie potwierdzał w pismach stanowisko Rady Nadzorczej, iż umowa o zakazie konkurencji nie obowiązywała, bo wygasła (pisma zarządu z 21 grudnia 2015 r. i z 18 stycznia 2016 r. w aktach). Takie też było stanowisko pozwanego Banku w sprawie. Umowę o zakazie konkurencji zawiera pracownik i pracodawca, zatem nie byłoby też możliwe zawarcie takiej umowy po rozwiązaniu z powodem stosunku pracy.

Prowadzi to do negatywnej oceny drugiego zarzutu w tym wątku (2.2.2.2.), bowiem wskazane w nim pismo Zarządu z 21 grudnia 2015 r. (karta 26 akt sprawy) nie uprawnia twierdzenia skarżącego aby Zarząd wyraził inne stanowisko niż Rada Nadzorcza, bowiem stanowisko Zarządu jest zgodne z uchwałą Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r., nr 100/2015. Zarząd jednoznacznie stwierdził w tym piśmie, że

umowa o zakazie konkurencji wygasła a strony zostały zwolnione z wzajemnych świadczeń.

Powyższe rzutuje na ocenę ostatniego zarzutu skargi (2.2.3.), gdyż pomija datę graniczną określoną w uchwale Rady Nadzorczej, a zinterpretowaną przez Sąd Apelacyjny, czyli że umowa o zakazie konkurencji nie obowiązywała po 16 grudnia 2015 r. Natomiast skarżący dłuższego (pełnego) okresu obowiązywania umowy o zakazie konkurencji niezasadnie upatruje w zachowaniu Zarządu, co zostało ocenione wyżej. Zarząd nie mógł sanować brakującej w 2012 r. uchwały Rady Nadzorczej, nie mógł zmienić też uchwały Rady Nadzorczej z 16 grudnia 2015 r. Sam też nie zawarł z powodem umowy o zakazie konkurencji, zresztą po wcześniejszym rozwiązaniu stosunku pracy nie było to już możliwe, bo umowę o zakazie konkurencji pracodawca zawiera z pracownikiem, a więc najpóźniej do ustania stosunku pracy (art. 101² § 1 k.p.).

Uprawnione jest zatem końcowe stwierdzenie, że wyrok Sądu Apelacyjnego nie został podważony i rozstrzygnięcie z przyczyn wyżej podanych należy uznać za odpowiadające prawu. Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 2 pkt 7, § 9 ust. 1 pkt 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (stawka minimalna dla wpz – 10.800 zł x 75% x 50%).

[as]